

5 gånger “varför”

SYFTE OCH MÅL

- Identifiera underliggande orsaker till ett problem
- Definiera en orsak ni vill adressera
- Få en ökad förståelse för komplexiteten i en utmaning
- Få en ökad förståelse för varandras perspektiv

FÖRBEREDELSE

Detta verktyg utgår från att ni har identifierat några angelägna utmaningar/frågor inom er organisation som ni vill analysera djupare.

Se till att det finns utrymme (fysiskt eller digitalt) för flera grupper att arbeta samtidigt.

TIPS TILL FACILITATORN - FÖRBEREDELSE

Gruppindelning

Om ni är fler än sex personer, förbered indelning på mindre grupper med tre till fem personer per grupp. Låt varje grupp arbeta med varsin utmaning. Hur många grupper det blir kan ni avgöra utifrån antalet utmaningar ni valt att arbeta med och hur många som medverkar.

Dokumentation

Fotografera av det arbete som görs i en fysisk workshop. Tänk på att använda pennor som syns väl och att be deltagarna att skriva läsligt. Om ni väljer att genomföra workshoppen digitalt, spara ner era gemensamma arbetsytor.

Exempel på hur ni kan arbeta

Här följer ett exempel på en problemdefinition och bakomliggande orsaker:

Problemet: Vårt engagemang i gruppen är lågt.

1. Varför? Det känns inte meningsfullt.
2. Varför känns det inte meningsfullt? Vi får inte gehör för våra idéer.
3. Varför får vi inte gehör för våra idéer? Det finns inget forum där man lyssnar på oss.
4. Varför finns det inget forum där man lyssnar på oss? Alla forum/möten vi har är bara envägskommunikation i form av presentationer.

I detta exempel räckte det med fyra “Varför?” för att identifiera grundproblemet.

5 gånger “varför”

GENOMFÖRANDE

1. Börja med att förklara syftet med övningen och beskriv processen i stort. Var tydlig med att det inte handlar om att identifiera vems fel det är att en situation uppstått, utan att undersöka vad som saknas eller inte fungerar utifrån frågeställningen. Berätta för gruppen att övningen kommer att hjälpa er att gemensamt undersöka orsakerna till att saker är som de är så att ni sedan kan hitta lösningar.
2. Om gruppen är större än 6 personer, dela in den i mindre grupper om 3–5 personer. Varje grupp arbetar med varsin utmaning.
3. Ge följande instruktion om hur gruppen ska arbeta, både muntligt och skriftligt, innan ni delar in er i grupper. Om grupperna är kvar i rummet kan du ge instruktionen stegvis: **(15–25 min)**
 - Definiera problemet i en mening och skriv den högst upp på pappret/arbetsduken.
 - Bestäm vem av er som ska vara i fokus och bidra med sitt perspektiv.
 - Ställ frågan till fokuspersonen “Varför har vi det här problemet enligt dig?”
 - Ställ samma fråga igen men nu avseende svaret på första frågan. ”Varför har vi det här problemet?” Uppmuntra gärna exempel eller fakta som stödjer svaret.
 - Upprepa punkt 4 tills ni upplever att ni kommit till en trolig grundläggande orsak, men som längst stannar ni efter 5 gånger.
 - Börja om med en ny person i fokus och upprepa stegen 2–5.
4. Reflektera över vad ni kommit fram till och välj vilken av orsakerna ni skrivit upp som ni vill adressera.
5. Om ni arbetat i flera grupper låt grupperna presentera en sammanfattning av sina analyser inklusive sitt förslag om vilken orsak eller konsekvens man ska adressera. **(3 min/grupp)**
6. Besluta om vilka förslag ni ska gå vidare med och hur ni ska göra det.
7. Dokumentera övningen.